

הבנת הנקרא - קטעים לתרגול

מקבץ 5

הבנת הנקרא

לפניכם ארבעה קטעים ובסוף כל אחד מהם שאלות. קראו כל קטע בעיון וענו על השאלות שאחריו.

קטע I

(1) מפולת שלגים היא הידרדרות מהירה של גושי שלג גדולים במורד הר. מפולת כזו עשויה להיגרם מהצטברות של כמות שלג גדולה באזור תלול. שינויים במזג האוויר, ואף תנועת בעלי חיים או גלי קול של מטיילים וגולשים, יכולים לגרום לתחילתה של מפולת. גם הפשרה של קרח שהתגבש בין שכבות של שלג יכולה לגרום לשכבות השלג להיפרד זו מזו ולגלוש במורד ההר בכוח עצום.

(5) יש מפולות שלגים שמתחילות מגוש שלג קטן המתגלגל במדרון תלול בזמן סערה או רוח עזה. גוש השלג צובר בדרכו מטה עוד ועוד שלג, ונעשה כדור גדול מאוד; תוך כדי כך מהירותו גוברת, ואם כדור שלג כזה אינו נבלם על ידי עצים או סלעים, הוא דוהר למטה אל העמק כמו רכבת מהירה, ונהיה למפולת שלגים.

(10) מפולות שלגים נושאות כמויות גדולות מאוד של שלג, לעיתים מיליוני טונות, ומהירות התקדמותן עשויה להיות יותר מ-300 קילומטרים לשעה. במהירות כזו הן פוגעות בעוצמה רבה בכל מה שנמצא בדרכן, ויש בהן סכנה גדולה לחיי אדם ולרכוש. במדרונות המועדים למפולות שלגים נוקטים אמצעי זהירות, כמו הצבת שלטי אזהרה לגולשים ולמטיילים והעמדת מכשולים שונים, שתפקידם לעצור או לעכב את המפולת ועל ידי כך לצמצם את פגיעתה. כאשר, בעקבות מפולת שלגים, בני אדם נלכדים מתחת לשלג, צוותי חילוץ מיוחדים מחפשים אותם בעזרת כלבים מאולפים. הכלבים יכולים למצוא בני אדם הלכודים אפילו מתחת לחמישה מטרים של שלג. (15)

השאלות

1. לפי הפסקה הראשונה, הפשרה של קרח יכולה לגרום ל-

- (1) שינויים בתלילות המדרון
- (2) היפרדות של שכבות שלג
- (3) גלי קול חזקים
- (4) תנועה מוגברת של בעלי חיים

.2 לפי הפסקה השנייה, מה יכול להאט או לעצור מפולת שלגים?

- (1) סערה או רוח עזה
- (2) רכבת שנוסעת במסלול הידרדרות המפולת
- (3) עצים הנטועים במדרון
- (4) כדורי שלג המידרדרים במדרון

.3 "נוקטים אמצעי זהירות" (שורות 11-12), במקום המילה נוקטים אפשר לכתוב -

- (1) תופסים
- (2) ממעטים ב-
- (3) משתמשים ב-
- (4) מבטלים

.4 לפי הפסקה השלישית, מדוע יש במפולות שלגים סכנה גדולה לחיי אדם ולרכוש?

- (1) כי הן נושאות כמות גדולה מאוד של שלג ומהירות התקדמותן גדולה
- (2) כי בעת מפולת שלגים כלבים רבים מסתובבים באזור
- (3) כי המכשולים המוצבים באזור המפולות עומדים בדרכם של גולשים ומטיילים
- (4) כי אפילו צוותי חילוץ מיוחדים אינם יכולים להציל את מי שנלכד בשלג

.5 לפי הפסקה השלישית, צוותי החילוץ משתמשים בכלבים מאולפים כדי -

- (1) לצמצם את פגיעת מפולת השלגים בנפש וברכוש
 - (2) להזהיר מטיילים וגולשים ולהרחיק אותם מאזור הסכנה
 - (3) להציל בני אדם שנקברו מתחת לשלג
 - (4) לסייע בהצבת מכשולים שיעצרו את השלג המידרדר
-

קטע II

(1) התפתחותה של טכנולוגיית המידע והתקשורת בעשורים האחרונים הכניסה לשימוש נרחב מחשבים, טלפונים ניידים ובעיקר את האינטרנט. כל אלה יצרו אפשרויות לעבוד מהבית. במקומות עבודה אחדים אף החליפה שיטה זו את שיטת העבודה המוכרת, שבה העובדים באים למקום העבודה בכל יום בשעות קבועות.

(5) בעת האחרונה התעורר ויכוח ציבורי בין המצדדים בעבודה מהבית לבין המתנגדים לה: לעבודה מהבית יש יתרונות וחסרונות הן לעובד והן למעסיק. אחד היתרונות לעובד הוא הגמישות בשעות העבודה, המאפשרת לו לבחור באילו שעות ביממה לעבוד וכיצד לחלק את זמנו בין העבודה ובין שאר עיסוקיו. עם זאת, עבודה מהבית דורשת מן העובד משמעת עצמית גבוהה, ומחייבת אותו להתרכז לאורך זמן בעבודה ולא להתפתות לגירויים אחרים המצויים בסביבתו. מי שאינו מסוגל לעמוד בדרישה זו יהיה לו

(10) הספק נמוך בעבודה, והוא לא יוכל להחזיק מעמד בה זמן רב. אבל לעיתים קורה ההפך – דווקא תחושת העצמאות שיוצרת העבודה מהבית עלולה לגרום לאנשים שאינם יודעים מתי להפסיק, להתמכר לעבודה. וכך, במקום תחושת השחרור המצופה, העבודה נמשכת כמעט בלי גבול. נוסף על כך, קשה ליצור הפרדה בין העבודה ובין מילוי התפקידים במשפחה ובבית. קשה להתעלם מחיסרון גדול אחר של עבודה מהבית, זה הכרוך בניתוק העובד מעמיתיו לעבודה. סביבת בני אדם ועבודת צוות מאפשרות חילופי רעיונות והפריה הדדית, המשפרים את איכות העבודה, וחסרונם עשוי לפגוע באיכות העבודה. (15)

מבחינת המעסיק, היתרון העיקרי של עבודה מרחוק הוא כלכלי – המעסיק חוסך בהוצאות הנסיעה והחניה המשולמות לעובדים, ובעלויות הכרוכות בהחזקת המשרד. עם זאת, על המעסיק המעוניין בשיטה זו להתגבר על הצורך בנוכחות העובדים לצידו, ולתת בהם אמון רב.

לפי הנאמר לעיל, נראה כי עבודה מהבית אינה מתאימה לכלל מעסיק ולכלל עובד. לפיכך, כל עסק או ארגון צריך לבחור בשיטת העבודה המתאימה לו רק לאחר שקילת היתרונות והחסרונות שבה הן לעובדים והן למעסיק. (20)

השאלות

6. על פי הפסקה הראשונה, מה אפשר להנהיג עבודה מהבית?

- (1) ריבוי של רשתות טלוויזיה וערוצי רדיו
- (2) גיבוש מסגרת עבודה בשעות קבועות
- (3) התרחבות השימוש באמצעי תקשורת חדשניים
- (4) פיתוח שיטת עבודה חדשה הנסמכת על מקורות מידע מוכרים

7. בשורה 9 כתוב: "מי שאינו מסוגל לעמוד בדרישה זו". מה הדרישה?

- (1) לעסוק בשעות העבודה רק בענייני עבודה
- (2) להקדיש לעבודה כמעט את כל שעות היממה
- (3) למלא בקשות אחרות של המעסיק
- (4) להתקדם מהר ולהספיק למלא גם את מטלות הבית

8. על פי הפסקה השנייה, יש אנשים שעובדים מהבית ועלולים להתמכר לעבודה. מדוע?

- (1) כי הם אינם יודעים להגביל את שעות העבודה
- (2) כי הם אוהבים לעבוד כשילדיהם בסביבתם
- (3) כי הם נהנים לעבוד לבד ובלי הפרעות
- (4) כי הם אינם מספיקים לעשות כל מה שהם רוצים

9. הניתוק של העובד בבית מחברתם של עובדים אחרים מוצג בפסקה השנייה כ-

- (1) דבר הכרחי בעולם טכנולוגי מפותח
- (2) הזדמנות להתמקד בעבודה ללא הפרעות
- (3) דבר שיש לקבלו כמובן מאליו
- (4) בעיה שיש לשים לב אליה

10. "לאחר שקילת היתרונות והחסרונות... " (שורות 20-21), כלומר: לאחר -

- (1) בדיקה אם עבודה מהבית מתאימה לכל אחד מן העובדים
- (2) בדיקת התנאים במקום העבודה והתאמתם של תנאים אלה לצרכים של העובדים
- (3) בדיקת ההשפעות החיוביות והשליליות של שיטת העבודה על הארגון ועל העובדים
- (4) חישוב ההוצאות שייחסכו למעסיק בעבודה מהבית

קטע III

(1) האם נוכל בקרוב לטוס לחלל ב"טיסת תיירות"? ייתכן שלא ירחק היום והדבר יהיה אפשרי. חברה ישראלית חתמה על הסכמי שיתוף פעולה עם חברה אמריקנית ועם חברה ספרדית, שכל אחת מהן מתעתדת להפעיל טיסות לחלל כבר בשנים הקרובות. החברה האמריקנית תציע טיסה ברכב חלל המופעל במנועים רקטיים. רכב החלל מגיע למהירות עצומה של 1,232 קמ"ש ולגובה של כ-61 ק"מ מעל פני כדור הארץ. החברה הספרדית תציע ריחוף בבלון הליום חדשני שינסוק לגובה של 36 ק"מ.

(5) בטיסה ברכב החלל, שתארך כ-30 דקות, יטוסו טייס ונוסע אחד. הנוסע יישב במושב טייס המשנה, ולאורך כל הטיסה יוכל להיות בקשר ישיר עם הטייס, אסטרונאוט אמריקני מנוסה. הטיסות עתידות לצאת ממדבר מוהאבי בקליפורניה, ומחירן צפוי להיות 95 אלף דולר לטיסה. באתר החברה הישראלית נרשם כי: "רק אנשים מגיל 18 ומעלה, הבריאים בגופם ובנפשם, יורשו לטוס לחלל". המעוניינים לטוס יצטרכו להיבדק בדיקת בריאות, ולהשתתף בתוכנית הכשרה של ארבעה ימים, הכוללת למידת נהלים וקבלת הסברים מפורטים על תוכנית הטיסה.

(10) הטיסה בבלון הליום מציעה חוויה רגועה, נוחה ובטוחה יותר מנסיעה ברכב חלל. בחברה הספרדית המציעה את הטיסה בבלון החדשני הבינו כי רוב תיירי החלל מעוניינים בצפייה בכדור הארץ מן החלל, ובחוויה - ולו גם רגעית - של חוסר משקל. מפתחי הבלון בחברה הספרדית מבטיחים 25 שניות של אפס כבידה (בשל איבוד כוח המשיכה). הבלון אמור לשאת שני טייסים וארבעה נוסעים. לכל זוג נוסעים יהיה שטח פרטי בתוך תא הנוסעים. תהליך הנסיקה לגובה של 36 ק"מ צפוי להימשך יותר משעה, והשיוט בגובה זה יארך כשעתיים, ובמהלכן יתגלה לנוסעים הנוף השמימי ותוגש להם ארוחה. בחברה מדגישים כי לטיסה בבלון הליום מגוון יתרונות: "היא בטוחה, שקטה, שלווה ורגועה, ללא בחילות הנובעות מתנועה, וגם אינה מחייבת הדרכה לפני הטיסה". הטיסה מתוארת כ"חוויה המתאימה לכל המשפחה". לטיסות אלה עדיין לא נקבעה עלות סופית, אך היא צפויה להיות נמוכה מעלות הטיסות לחלל שהוצעו עד כה.

השאלות

11. מה נכון לפי הפסקה הראשונה?

- (1) יארך עוד זמן רב עד שתיירים יוכלו לטוס לחלל
- (2) ככל הנראה בעוד כמה שנים יופעלו שני סוגי טיסות תיירות לחלל
- (3) רכב החלל יהיה מהיר מבלון ההליום, אך הבלון ינסוק לגובה רב יותר
- (4) הסכמי שיתוף הפעולה שנחתמו נועדו להבטיח רמת בטיחות גבוהה בטיסות

12. לפי הפסקה הראשונה, רכב החלל -

- (1) ממריא באמצעות בלון הליום
- (2) נבנה בידי חברה ספרדית
- (3) טס במהירות גבוהה ובגובה רב
- (4) טס במרחק קבוע מפני כדור הארץ

13. לפי הפסקה השנייה, הנוסע שישב במושב טייס המשנה -

- (1) יוכל לשוחח עם הטייס לכל אורך הטיסה
- (2) יוכל לעזור לטייס בעת הצורך
- (3) יכין יחד עם הטייס את רכב החלל לקראת הטיסה
- (4) יהיה קשור למושב הטייס לאורך הטיסה

14. במה בעיקר עוסקת הפסקה השנייה?

- (1) בפירוט היתרונות של טיסה ברכב חלל לעומת טיסה בבלון הליום
- (2) בפירוט בדיקות הבריאות שיש להיבדק לקראת טיסה לחלל
- (3) בתיאור חוויית הטיסה ברכב חלל וההכנות לקראת הטיסה
- (4) בתיאור מסלול הטיסה ברכב חלל והנוף הנשקף לאורכו

15. לפי הפסקה השלישית, מדוע הטיסה בבלון הליום נחשבת רגועה ונוחה מטיסה ברכב חלל?

- (1) מפני שאין צורך בהדרכה לפני הטיסה
 - (2) מפני שתנועת הבלון במרומים מועטה ואינה גורמת אי-נוחות לנוסעים
 - (3) משום שהטיסה בבלון הליום אורכת זמן רב יותר מהטיסה ברכב חלל
 - (4) משום שהטיסה בבלון זולה מן הטיסה ברכב חלל
-

קטע IV

- (1) קפואָרה היא אומנות לחימה ברזילאית המשלבת תנועות התקפה והגנה עם מרכיבים אקרובטיים וקצביים, אך יש הרואים בה מעין ריקוד, שכן הקפוארה מלוּנה לרוב בנגינה, בשירה ובתיפוף קצבי.
- (5) יסודות הקפוארה הונחו בברזיל במאה ה-16, כשהייתה ברזיל תחת שלטון פורטוגל. בתקופה זו הובאו לברזיל עבדים רבים ממערב אפריקה. הקפוארה התפתחה אז מתוך הצורך שלהם בהגנה עצמית, ואולי גם כדי לשפר את מצב רוחם. העבדים שאפו לצאת לחופשי, וכדי שיוכלו להילחם על חירותם, התאמנו מכיוון שחששו להתגלות ולהיענש, הם ניסו שלא לעורר חשד, ולכן שילבו מוזיקה ותנועות של ריקוד באימוני הלחימה. ייתכן שמקור המילה קפוארה קשור לאימונים האלה: קפוארה, בפורטוגזית, משמעותה "עשב גבוה". כאשר האדון היה שואל איפה העבדים, היו משיבים לו: "בקפוארה" - כלומר, על הדשא.
- (10) במאי 1888 הוכרז בברזיל על ביטול העבדות, ושנה לאחר מכן, עם הפיכתה של ברזיל לרפובליקה פדרלית, החלה התרבות האפריקאית לצאת מהמחנת. לאחר ששחררו, נפוצו העבדים האפריקאים בערים במדינה. מחסור קשה בתעסוקה בערים הביא לידי היווצרותן של כנופיות פושעים, ואליהן הצטרפו רבים מן העבדים המשוחררים. בכנופיות המשיכו העבדים המשוחררים לתרגל קפוארה, וכך יצא לה שם של פעילות הקשורה לעולם הפשע. תדמית זו הביאה לידי הוצאת הקפוארה אל מחוץ לחוק בשנת 1892. אך למרות החקיקה המחמירה ולמרות אלימות המשטרה כלפי העוברים על החוק, הקפוארה לא נעלמה אלא נעשתה שוב פעילות מחתרית ומוסווית. ברגע שהיו מגיעים שוטרים למקום, היו המנגנים עוברים לנגן מקצב מסוים ששימש אותם אזהרה למתאמנים, ומייד עוברים למקצב של ריקוד סמבה, והמתאמנים היו מתחילים לרקוד. האיסור על עיסוק בקפוארה נמשך עד שנת 1920.
- (20) בשנת 1937 החל עידן חדש של הקפוארה. בשנה זו הוזמן מְסֵטֶרָה בימבה, מורה בכיר לקפוארה, לארמון הנשיאות הברזילאי להדגים את אומנותו. הביקור זיכה אותו באישור לפתוח את בית הספר הראשון לקפוארה בברזיל. מכאן הייתה הדרך קצרה להכרזה של הסנאט על הקפוארה כספורט לאומי. מסטרה בימבה ומורה נוסף הוכרו כאבות הקפוארה, וכיום היא נפוצה מאוד בברזיל. נוסף על כך, בתי הספר הברזילאיים לקפוארה פתחו סניפים בכל רחבי העולם, ובכלל זה בישראל.

השאלות

16. מה נכון לפי הפסקה הראשונה?

- (1) תנועות הקפוארה קצביות ומזכירות תנועות ריקוד
- (2) תחילה הייתה הקפוארה ריקוד, ולאחר מכן נעשתה אומנות לחימה
- (3) אי-אפשר לתרגל קפוארה בלי לשיר
- (4) לוחמים אפריקאים הם שהמציאו את הקפוארה

17. בשורה 6 כתוב: "הם ניסו שלא לעורר חשד". איזה חשד עלול היה אימון הקפוארה לעורר?

- (1) שהעבדים רוקדים במקום לעבוד
- (2) שהעבדים מתאמנים כדי להילחם באדוניהם
- (3) שהעבדים אינם מאמצים את התרבות הברזילאית
- (4) שהעבדים רומסים את הדשא באימוניהם

18. לפי הפסקה השנייה, משמעות המילה קפוארה בפורטוגזית היא -

- (1) מצב רוח טוב
- (2) יציאה לחופשי
- (3) עשב גבוה
- (4) ריקוד על הדשא

19. לפי הפסקה השלישית, מדוע הוצאה הקפוארה אל מחוץ לחוק?

- (1) כדי למנוע את הנגינה ואת הריקודים ברחובות
- (2) משום שהייתה מחתרנית ומוסווית
- (3) כדי למנוע היווצרות של כנופיות פשע חדשות
- (4) משום שחשבו שתרגול קפוארה קשור לפשע

20. לפי הפסקה האחרונה, בעידן החדש של הקפוארה -

- (1) חברי כנופיות פושעים הפסיקו להתאמן בקפוארה
- (2) ענפי ספורט אחרים הוצאו אל מחוץ לחוק, והקפוארה תפסה את מקומם
- (3) מסטרה בימבה התמנה למורה בכיר לקפוארה
- (4) הקפוארה הוכרה כספורט לאומי, ונפתחו בתי ספר רבים לקפוארה

מפתח תשובות נכונות

קטעים לתרגול מקבץ 5

קטע ראשון

מספר השאלה	1	2	3	4	5
התשובה הנכונה	2	3	3	1	3

קטע שני

מספר השאלה	6	7	8	9	10
התשובה הנכונה	3	1	1	4	3

קטע שלישי

מספר השאלה	11	12	13	14	15
התשובה הנכונה	2	3	1	3	2

קטע רביעי

מספר השאלה	16	17	18	19	20
התשובה הנכונה	1	2	3	4	4

© כל הזכויות שמורות למרכז הארצי לבחינות ולהערכה (ע"ר)

אין להעתיק או להפיץ בחינה זו או קטעים ממנה בכל צורה ובכל אמצעי, או ללמדה - כולה או חלקים ממנה - בלא אישור בכתב מהמרכז הארצי לבחינות ולהערכה.